

15-224 Białystok

ul. Parkowa 23 m. 1

Akademia Wojsk Lądowych w Wrocławiu

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej

na temat: „WOJSKA OBRONY TERYTORIALNEJ

W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ”

opracowanej przez **mgr. Artura Ryszarda JAKUBCZAKA**

pod naukowym kierownictwem dr. hab. Ireneusza T. **DZIUBKA**, prof. Akademii Kaliskiej

oraz promotor pomocniczej: dr Bogumiły **PAWLACZYK**

1. UWAGI OGÓLNE

Podstawę formalną do przygotowania recenzji stanowi uchwała Rady Naukowej Dyscypliny Nauk o Bezpieczeństwie Akademii Kaliskiej nr 25/NOB//2022 z dnia 14 grudnia 2022r., powierzająca mi pełnienie funkcji recenzenta rozprawy doktorskiej mgr. Artura Ryszarda Jakubczaka, nt. „WOJSKA OBRONY TERYTORIALNEJ W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ”, napisanej pod opieką naukową dr hab. I.T. Dziubka.

Recenzowana praca doktorska mieści się w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie. Celem sporządzonej opinii jest stwierdzenie czy rozprawa napisana przez mgr. Artura Ryszarda Jakubczaka spełnia warunki i wymagania niezbędne do nadania stopnia doktora, określone w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668), uwzględniając zmiany wynikające z Dz.U. 2022 poz. 574. Recenzja zawiera szczegółowo uzasadnioną ocenę dysertacji w zakresie oryginalnego rozwiązania problemu naukowego, wykazywanej ogólnej wiedzy teoretycznej Doktoranta w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie oraz umiejętności do samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

2. OBSZAR PROBLEMOWY ROZPRAWY

Zmiana środowiska bezpieczeństwa, w tym m.in. konflikt rosyjsko-ukraiński, o zmiennym charakterze zagrożeń, zarówno militarnych, jak i niemilitarnych, a także dokonujące się na naszych oczach zmiany w sposobie prowadzenia walki, stały się istotnym

powodem dyskusji, jak i podjęcia wielu decyzji dotyczących wzmocnienia polskiego potencjału obronnego. Wzmocnienie potencjału bojowego oraz doskonalenie zdolności operacyjnych, w tym priorytetowe traktowanie północno-wschodniej flanki – to główne założenia Programu Rozwoju Sił Zbrojnych na lata 2017-2026. Zasadniczą częścią tego dokumentu jest również kontynuacja formowania Wojsk Obrony Terytorialnej oraz wdrożenie nowego systemu kierowania i dowodzenia siłami zbrojnymi. Program określa szczegółowo m.in. zakres modernizacji Sił Zbrojnych RP oraz plany harmonijnego rozwoju, dotyczące wszystkich zdolności operacyjnych, systemu szkolenia i dyslokacji jednostek wojskowych na najbliższe lata. Dokument definiuje także liczebność oraz skład bojowy poszczególnych komponentów naszych Sił Zbrojnych, w tym WOT oraz zasady współdziałania między nimi.

Program stanowi podstawę szczegółowych prac planistycznych na różnych szczeblach kierowania, dowodzenia i współdziałania. Jednym z elementów Programu była zorganizowana debata na temat: „Kształt obrony terytorialnej”, podczas której zaprezentowana została wdrażana koncepcja Wojsk Obrony Terytorialnej. Doktorant przedstawia w swojej pracy jej realizację i stanowi ona jeden z problemów badawczych doktoratu. Utworzenie nowego rodzaju Sił Zbrojnych, co wskazuje Doktorant można uznać za sukces, jednak istnieje jeszcze wiele zadań, z którymi musi zmierzyć się kadra, szczególnie w procesie szkolenia oraz w zakresie ich współdziałania z innymi rodzajami Sił Zbrojnych i wojsk w całokształcie systemu bezpieczeństwa narodowego. Stanowi to jeden z zasadniczych problemów, będących podstawą badań w pracy.

Ważność tych zagadnień Doktorant wskazuje w dysertacji, przedstawiając jednocześnie, że ustawa o WOT stanowi podstawę ich dalszego rozwoju, a problematyka doskonalenia systemu bezpieczeństwa narodowego jest rozwijana w strategii Sprawne Państwo. Główne działania w tym zakresie, uwzględnione przez Autora to: doskonalenie zasad współdziałania w obszarze kierowania bezpieczeństwem narodowym poprzez przyjmowanie spójnych rozwiązań oraz doskonalenie mechanizmów współpracy na wszystkich szczeblach organizacyjnych państwa; precyzyjne określenie zadań dla wszystkich uczestników (w tym WOT) oraz ustalenie zasad zakresu współdziałania w ramach systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, co wymaga przyjęcia uregulowań prawnych i stanowi tematykę i treść badań podjętych przez Doktoranta.

Reasumując, niniejsza dysertacja stanowi naukową próbę usystematyzowania wiedzy dotyczącej genezy powstania WOT i zasad ich wykorzystania w RP. Przedmiot badań ma charakter interdyscyplinarny, a problematyka mieści się w zainteresowaniach nauk o bezpieczeństwie oraz zasługuje aby być tematem rozprawy doktorskiej.

3. OCENA METODOLOGICZNA DYSERTACJI

Autor dysertacji, Pan **mgr Artur Ryszard Jakubczak** podjął się przedstawienia całokształtu problematyki dotyczącej **przedmiotu badań** wynikającego z sytuacji gdy są tworzone struktury Wojsk Obrony Terytorialnej z jednoczesną koncentracją na ich optymalnym wykorzystaniu w kontekście potrzeb bezpieczeństwa narodowego, mając na względzie doświadczenia z funkcjonowania współczesnych struktur wykorzystywanych w innych państwach oraz uwarunkowania historyczne.

Na podstawie powyższego sprecyzował **cel rozprawy**, którym było: *określenie roli i zasad funkcjonowania Wojsk Obrony Terytorialnej w systemie bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, z którego wynikały cele szczegółowe poznawcze i użyteczne, do których osiągnięcia dążono w trakcie badań i opracowywania treści dysertacji.

Na bazie przedstawionych celów, Autor przedstawił **główny problem badawczy**, który sformułowano w formie pytania: *Jakie jest miejsce Wojsk Obrony Terytorialnej w systemie bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej?* Rozwiązanie problemu głównego badań, wymagało udzielenia odpowiedzi na kilka pytań, które stały się problemami szczegółowymi.

Dlatego wyniki analiz, obejmujące przede wszystkim analizę literatury przedmiotu badań i główny problem badawczy, pozwoliły Autorowi rozprawy na sformułowane następującej **hipotezy badawczej**, którą stanowi stwierdzenie: *Wojska Obrony Terytorialnej są ważnym elementem systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, ponieważ mogą istotnie wzmacniać potencjał Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, rozbudowanej o przypuszczenia szczegółowe.*

Reasumując, przyjęte cele, problemy i hipotezy są właściwe, pewnym niedociągnięciem w procedurze metodologicznej jest pewien brak kompatybilności pomiędzy celami, problemami i hipotezami szczegółowymi.

Osiągnięcie sformułowanych celów oraz rozwiązanie zdefiniowanego problemu badawczego na drodze weryfikacji hipotez roboczych wymagało odwołania się Autora do naukowych metod i narzędzi badawczych. Interdyscyplinarny charakter rozwiązywanego problemu badawczego spowodował, że w procesie badawczym zostały zastosowane metody teoretyczne oraz empiryczne. Jednak prowadząc badania, Autor bardzo ogólnie opisał metody badawcze, nie do końca wykazał: **jakie faktycznie zastosowano metody, a w stosunku do nich techniki i narzędzi badawcze w praktyce w poszczególnych rozdziałach?** Ponadto badania skoncentrowane zostały na opracowaniu teorii problemu wyrażonego tytułem dysertacji, jednak stwierdzenie: *brak możliwości wykorzystania dokumentów niejawnych dotyczących obszaru badań* – nie jest do końca właściwe bez wskazania o jakie lub dotyczące czego dokumenty chodziło Doktorantowi, jak również stwierdzenie: *merytorycznie obszar badań był skupiony na wskazaniu przyczyn i doświadczeń z innych państw, co do zasadności tworzenia Wojsk Obrony Terytorialnej, dlaczego takie założenie, proszę wyjaśnić?* Ponadto w tytule mamy zapis że problematyka dotyczy RP, a w treści pracy mamy inne okresy – zatem pytanie **kiedy możemy mówić o nazwie Rzeczypospolita Polska?**

Literatura fachowa, wykorzystana w dysertacji, jest bardzo bogata i to zarówno w grupie publikacji dotyczących podstaw polityczno-ekonomiczno-militarnych problemu, jak i obejmujących typowe zagadnienia militarne (dokumenty źródłowe, *choć nie wszystkie najnowsze – trochę przestarzałe, szczególnie odnosząc się do źródeł internetowych, dostęp w latach 2016-2018, a nawet 2014).*

Taki układ wykorzystanych publikacji świadczy o tym, że praca nie posiada charakteru odtwórczego, a ponadto Doktorant dokonał interpretacji i implementacji obowiązujących aktów normatywnych. Podkreślić należy, że Autor sięgnął po opracowania krajowe i zagraniczne odnoszące się do badanego przedmiotu, co świadczy o odpowiednio pogłębionej

teoretycznie znajomości zagadnienia naukowego. Konstatując, pomimo stwierdzonych niedociągnięć, można stwierdzić, iż Doktorant w sposób właściwy opisał proces badawczy i stosowane metody, niezbędne do osiągnięcia przedstawionego wyniku, a to pozwala na wyrażenie opinii, że opanował metodologię badań naukowych. Zawarte w dysertacji rysunki, wykresy, tabele oraz załączniki wzmacniają jej wyrazistość naukową.

Odnosząc się do całości opisu procesu badawczego jest on opracowany ogólnie poprawnie, co unaocznia umiejętności autorskie w kwestiach właściwego kształtowania procedury poznawczej. To z kolei jest konieczne przy dokumentowaniu przygotowania autorskiego do pełnienia funkcji przypisywanych pracownikowi naukowemu i tym samym merytorycznej predestynacji jego osoby do ubiegania się o uzyskanie pierwszego stopnia naukowego.

4. KOMPOZYCJA I TREŚĆ MERYTORYCZNA ROZPRAWY

Strukturę pracy tworzy sześć rozdziałów, które poprzedza wstęp, a zamyka zakończenie, bibliografia, spis tabel i rysunków, zaś sama praca liczy 503 strony. Wstęp i zakończenie pracy stanowią swego rodzaju klamrę, z której wynika dlaczego poszczególne części pracy następują po sobie, jaki jest ich wzajemny związek, jakie wnioski z części pierwszej są istotne dla wyводу w części empirycznej.

Wstęp zawiera wyjaśnienie wyboru tematu, precyzyjnie sformułowany i wskazany cel rozprawy. Przedstawiona została przyjęta przez Autora perspektywa teoretyczna, sformułowano hipotezy i pytania badawcze oraz przedstawiono metodologię pracy. Autor rozwija zagadnienia metodologiczne, uzasadnia wybór metod oraz sposób ich zastosowania oraz przedstawia chronologiczne ramy pracy i stan badań w tym obszarze.

W rozdziale **drugim** – teoretycznym – zatytułowanym *System bezpieczeństwa narodowego w Rzeczypospolitej Polskiej* (s. 24-104), Doktorant poprawnie przedstawił zbiór wybranych zagadnień teoretycznych z zakresu historycznych i współczesnych uwarunkowań funkcjonowania systemu bezpieczeństwa narodowego oraz miejsca Wojsk Obrony Terytorialnej (WOT) w tym systemie.

Jednak zapis ze s. 14: (...) *Wielkością potencjału ludzkiego są niewielkie (stan osobowy to docelowo 53 000), a tym samym nie są w stanie panować nad przestrzenią Rzeczypospolitej w sposób kinetyczny i nawet informatyczny, bowiem brak im terytorialnego rozpoznania, które jest czynnością terytorialnych organów dowodzenia, których też nie ma, ponieważ w Polsce nie ma Obrony Terytorialnej jako systemu na bazie komponentu terytorialnego sił zbrojnych* – **proszę uzasadnić słuszność tego zapisu.**

Przedstawione na końcu rozdziału **wnioski** to według mnie nie wnioski autorskie, a bardzo ogólne stwierdzenia. Wskazane byłoby ustosunkować się do analiz przedstawionych materiałów teoretycznych innych autorów **przedstawić własne poglądy.**

Jak również zapis, jako wniosek: *Wprowadzie obecne rozwiązania w zakresie tworzenia potencjału obronnego Wojskami OT są niezbyt imponujące (bo to nie są wojska systemu OT) i przez to nie są właściwym rozwiązaniem dla Polski w jej obecnym geopolitycznym położeniu (...), budzi pewne kontrowersje i zapytanie: **daczego Doktorant, wydaje taki osąd?***

W rozdziale **trzecim** zatytułowanym *Wojska Obrony Terytorialnej wybranych państw* (s. 105-213), Autor zaprezentował wysiłek badawczy ukierunkowany na zestawienie struktur i ich organizację oraz charakter funkcjonowania wojsk terytorialnych państw europejskich. Zaprezentowano w nim kwestie teoretyczne dotyczące Obrony Terytorialnej i jej wojsk oraz wojska tworzone terytorialnie funkcjonujące poza Obroną Terytorialną jako komponentem terytorialnym sił zbrojnych. Doktorant stwierdza: *W charakteryzowanym rozdziale wyznaczono także potencjalną przyczynę takiego niezasadnego nazywania w Polsce struktur terytorialnie tworzonych jak Wojska OT, co wyphywało z decyzji politycznej w 1959 r., gdzie taką nawę przyjęto* (jak można sądzić obecnie i w świetle badań) *niezasadnie merytorycznie i operacyjnie. A przecież wtedy nie było RP.* Podsumowanie rozdziału – wnioski z analizy i współczesne uwarunkowania, to przyjęcie przez Doktoranta do dalszych badań, że Wojska Obrony Terytorialnej – jako element systemu powszechnego OT, powinny być:

- *elementem komponentu terytorialnego sił zbrojnych (czyli powszechnego systemu OT) i nie być traktowane jako rodzaj sił zbrojnych;*
- *mobilizowane do wykonania zadań w stałych rejonach odpowiedzialności o przestrzennej rozległości terytorialnej (lokalnej - około powiatowej);*
- *wykorzystywane przede wszystkim do zadań militarnych i tylko uzupełniająco (tak jak wszelkiego rodzaju wojska) na rzecz sytuacji kryzysowych (jak w Szwajcarii);*
- *przywiązane terytorialnymi organami dowodzenia do administracji lokalnej i regionalnej, a nie kierowane centralnie w autonomicznym systemie dowodzenia wzorowanym na rozwiązaniach wojsk operacyjnych lub wojsk wewnętrznych;*
- *dysponentami przenośnej broni strzeleckiej, przeciwlotniczej i przeciwpancernej oraz przeciwybernetycznej (w obecnej sytuacji dronów, które mogą być bronią przeciwpancerną, przeciwpiechotną i zakłócającą cyberprzestrzeń), zaś w wypadku broni osobistej - żołnierze Wojsk OT powinni ją przechowywać w domu;*
- *zdolne do wykonywania działań (walki) przemieszczając się pieszo w skali lokalnej, do czego mogą wykorzystywać także quady i terenowe środki transportu pozyskiwane w drodze świadczeń rzeczowych od miejscowych mieszkańców.*

Proszę zatem scharakteryzować, które z nich wykonywały i wykonują dziś WOT RP?

Przedstawienie wybranych zagranicznych formacji WOT jest interesującym materiałem porównawczym oraz dobrą próbą szerokiego przedstawienia europejskich formacji OT. Jednak końcowe **stwierdzenie:** *Wojska te nie powinny wykonywać zadań mających charakter porządkowo - policyjny i służb bezpieczeństwa wewnętrznego oraz być wsparciem dla wojsk operacyjnych. To wojska operacyjne powinny być dla nich wsparciem w sferze militarnej (jak w Szwajcarii), zaś one mogą wspierać administrację lokalną i regionalną na okoliczność sytuacji kryzysowych i działań obronnych w sferze militarnej, jak również stwierdzenie o niespójności nazw brygad (s. 164), są nieprecyzyjne. W mojej ocenie jest to niespójne z wnioskami przedstawionymi powyżej i nie powinno dotyczyć naszych WOT, w aktualnej sytuacji.* Ponadto niewykorzystanie materiałów i wniosków z międzynarodowych, corocznych debat na temat wojsk terytorialnych – Europejskiej Inicjatywy Współpracy Regionalnej Obrony Terytorialnej (European Territorial Co-operation ETC-2), jest poważnym niedociągnięciem merytorycznym. **Proszę uzasadnić dlaczego tych wniosków nie wykorzystano w pracy?**

Rozdział **czwarty** (s. 214-294) obrazuje *uwarunkowania tworzenia Wojsk Obrony Terytorialnej w Rzeczypospolitej Polskiej*, zaprezentowano w nim założenia tworzenia Wojsk Obrony Terytorialnej w realiach istnienia Obrony Terytorialnej jako: komponentu terytorialnego sił zbrojnych, sojuszniczych uwarunkowań funkcjonowania tych wojsk, strategicznych uwarunkowań ich budowania w Polsce, a także operacyjną i terytorialną specyfikę funkcjonowania takich struktur. W założeniu Doktoranta *podjęte tam kwestie w uzasadniony badawczo sposób uwiarygodniły ogrom problemów, jaki należałoby rozwiązać, a w tym przede wszystkim w obszarach świadomości budujących Wojska Obrony Terytorialnej - by organizowano to zgodnie z wiedzą i doświadczeniami setek lat światowej i polskiej teorii wojskowości, co przekłada się na wypracowane stanowisko aby czynić to w ramach Obrony Terytorialnej jako komponentu terytorialnego sił zbrojnych, a nie - poza nim - w nieuzasadnionym oderwaniu – czyje to wg Doktoranta było lub jest stanowisko?*

Wnioski z rozdziału wskazują na okoliczności i procesy jakie powinny być brane pod uwagę przy budowaniu struktur Wojsk OT w Polsce, gdzie Doktorant podkreśla ich specyfikę (jako elementu terytorialnego komponentu sił zbrojnych, a nie ich rodzaj, czy też element wojsk lądowych) i uwarunkowania oraz czynniki, jakie należy uwzględniać przy ich określaniu (nazywaniu) – nadawaniu im właściwej merytorycznie nazwy, wynikającej z teorii zbudowanej na bazie doświadczenia historii wojskowości, nie tylko polskiej. Ale dzisiejsze uwarunkowania są inne i one ostatecznie wpłynęły na powstanie i budowę WOT w RP, co wskazuje, że tworzenie Wojsk Obrony Terytorialnej nie jest procesem prostym i wymaga prowadzenia dalszych badań. A w dzisiejszej ocenie naszych sojuszników, o słuszności powstania WOT, świadczą słowa szefa Sztabu Generalnego WP: *Pytają mnie, jak się to robi, że w tak krótkim czasie można zmotywować 35 tys. mężczyzn i kobiet i uczynić z nich siłę, która stanowi integralny element systemu bezpieczeństwa.*

Walory naukowe rozprawy podnosi rozdział **piąty** pt. **Organizacja Wojsk Obrony Terytorialnej** (s. 295-363), w którym zaprezentowano organizację Wojsk Obrony Terytorialnej – komponentu terytorialnego sił zbrojnych – wskazując na cel tworzenia Wojsk Obrony Terytorialnej, z ich funkcjami, zadaniami oraz strukturą organizacyjną. Zawarto w nim także założenia teoretyczne dotyczące istnienia tych wojsk, z uwzględnieniem koniecznych cech struktury militarnej, niezbędnych na okoliczność skutecznych działań obrony narodowej. Szkoda, że doktorant nie sięgnął do materiałów ze spotkań w ramach „Europejska Inicjatywa Współpracy Regionalnej Obrony Terytorialnej”. W tegorocznym spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele aż 20 państw. Reprezentanci państw członkowskich: Wielkiej Brytanii, Norwegii, Litwy, Węgier, Estonii, Finlandii, Niemiec, Łotwy, Polski, Szwecji, Stanów Zjednoczonych, Gruzji, Szwajcarii i Danii oraz państw obserwatorów: Kanady, Chorwacji, Irlandii, Czech, Francji oraz Ukrainy. Do stałych członków w tym roku dołączyły: Chorwacja, Czechy i Irlandia. A **głównymi tematami tegorocznego spotkania ETC-4 były przede wszystkim transformacja koncepcji obrony totalnej, wpływ formacji obrony terytorialnej i aktywnej rezerwy na odporność państwa, a także analiza potencjału zagrożenia ze strony Federacji Rosyjskiej.**

Wnioski z rozdziału są w zasadzie teoretyczne, to raczej poglądy autora, a nie praktyczne – uzasadnione koncepcje i postulaty co do praktyki. Stawiając bowiem taki wniosek, że: *w kontekście przeprowadzonej diagnozy rozwoju wojsk obrony terytorialnej w Rzeczypospolitej Polskiej należy posiadać je jako element powszechnej obrony terytorialnej,*

funkcjonujące w podporządkowaniu terytorialnych organów dowodzenia. mylącym rozwiązaniem jest bowiem tworzenie wojsk wewnętrznych i nazywanie ich Wojskami OT, kiedy w Polsce nie ma obrony terytorialnej. jest to także niezgodne z teorią sztuki wojennej. Na podstawie jakiej diagnozy takie stwierdzenie, czy Polskiej sztuki wojennej?

W Rozdziale szóstym *Funkcjonowanie wojsk obrony terytorialnej komponentu terytorialnego sił zbrojnych w czasie działań hybrydowych* (s. 364-450) Doktorant przedstawia: pierwotną i obecną wymowę hybrydowości, pojęcie hybrydowości w sztuce wojennej, działania przeciwhybrydowe komponentu terytorialnego sił zbrojnych, działania przeciwhybrydowe wojsk obrony terytorialnej jako komponentu terytorialnego sił zbrojnych. szczególną dodatnią cechą rozdziału są wyniki z badań opinii ekspertów o wojskach obrony terytorialnej jako elementu systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej polskiej. We wnioskach z materiału, są typowo teoretyczne uzasadnienia, wynikające z procesu badawczego i wskazujące, że cel rozprawy został osiągnięty.

W podsumowaniu, pomimo wskazanych niedociągnięć, które mogą mieć charakter dyskusyjny, należy stwierdzić, że rozprawa jest napisana poprawnym i precyzyjnym językiem. Choć czasami występują w niej drobne błędy edycyjne (interpunkcyjne i tak zwane literówki), trzeba zaznaczyć, że nie obniżają one wartości pracy. Na uwagę zasługuje przejrzystość formułowania problemów szczegółowych i ich ustrukturyzowanie, co na etapie konceptualizacji jest szczególnie istotne. Argumentacja oraz przedstawione propozycje badawcze nie wzbudzają większych wątpliwości. Poprawność wnioskowania oraz jednoznaczność twierdzeń podnoszą w moim przekonaniu wartość dysertacji. Autor wykazał się zdolnością do krytycznego myślenia, wskazując słabe i mocne strony organizacji i funkcjonowania wojsk oraz strony je ograniczające. Jest to wartość dodana w sensie poznawczym nauk społecznych oraz w sensie użyteczności dla praktyki polityki bezpieczeństwa. Praca jest ciekawa, logiczna i wewnętrznie spójna. Koncepcja pracy została jasno przedstawiona, a struktura rozprawy jest podporządkowana zadaniom badawczym. Jej kolejne części mają charakter wynikający z celu i charakteru pracy oraz jej wcześniejszych elementów. Od prezentacji podstaw teoretycznych, przez omówienie metodologiczne, po ukazanie i omówienie wyników i wniosków z badań. Ponadto będąc rozprawą w naukach społecznych, praca ma charakter interdyscyplinarny.

Potwierdzeniem jest bardzo racjonalna konkluzja jednego z ekspertów: *Jeżeli rzeczywiście powstanie racjonalna koncepcja, to będzie z korzyścią dla tych powstających WOT i bezpieczeństwa naszego kraju. Pozostaje kwestia na ile uda się z tym przebić do kręgów decyzyjnych. Osobiście inaczej widzę ten komponent niż obecne rysująca się koncepcja - nie jako kolejny rodzaj SZ Rzeczypospolitej Polskiej (bo to już przerabialiśmy - były tego wady i zalety), ale jako nowa organizacja, która wzmocni nasze bezpieczeństwo wobec różnych zagrożeń, w sytuacjach kryzysowych i oczywiście będzie fundamentem obrony państwa. Po części rozwiązałoby to problem "Obrony Cywilnej", która nam "umarła i za którą nikt nie chce się zabrać i uporządkować w odniesieniu do współczesnych uwarunkowań. Pewnie byłoby lepsze spotkanie, gdyż chciałbym, aby Autor we wprowadzeniu wyjaśnił w jaki sposób rozumie "powszechny system obrony terytorialnej" i jakieś podstawową zasadę jego funkcjonowania - czy mamy zbieżną interpretację.*

5. WNIOSKI

Doktorant poprawnie i ciekawie zaprezentowała obecny stan wiedzy o miejscu i roli Wojsk OT systemie bezpieczeństwa narodowego. Należy podkreślić, iż w całej pracy widoczna jest wiedza i doświadczenie Doktoranta, dzięki temu rozważania, badania i formowane w dysertacji wnioski, chociaż niekiedy dyskusyjne, są na wysokim poziomie merytorycznym. Co w całej treści rozprawy świadczy o dobrym przygotowaniu Doktoranta do samodzielnego prowadzenia badań naukowych, a także o jego erudycji i sumienności badawczej.

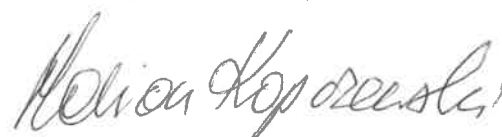
Podczas obrony rozprawy proszę Doktoranta o udzielenie odpowiedzi w referacie na niejasności wskazane w charakterystyce rozdziałów, a ponadto na następujące pytania:

1. Proszę o wyjaśnienie jakie metody, a w stosunku do nich techniki i narzędzia badawcze zastosował Doktorant faktycznie, rozwiązując poszczególne problemy?
2. Z uwagi na różne interpretacje, w tym opinie badanych ekspertów, proszę aby Doktorant wyjaśnił jak rozumie "powszechny system obrony terytorialnej" i podstawowe zasady jego funkcjonowania?
3. Proszę uzasadnić czym kierował się Doktorant wybierając, tych, a nie innych ekspertów, s. 479, Jakie były kryteria wyboru ekspertów?
4. Proszę przedstawić koncepcja doboru i kształcenia kandydatów do Wojsk OT?
5. Proszę przedstawić aktualną strukturę i nazewnictwo WOT w RP, oraz ich potencjał bojowy?

KONKLUZJA

Reasumując, przytoczone uwagi krytyczne nie podważają mojej ogólnie pozytywnej oceny pracy. Stwierdzam, że przedstawiona do recenzji dysertacja „WOJSKA OBRONY TERYTORIALNEJ W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ”, wnosi wkład do nauk o bezpieczeństwie i stanowi samodzielny dorobek naukowy Doktoranta, który wykazał się dobrą znajomością instrumentarium badawczego, a także umiejętnością samodzielnego planowania i prowadzenia badań.

Biorąc pod uwagę metodologiczny i merytoryczny poziom przedstawionych w rozprawie rozwiązań, a także ich oryginalność i użyteczność stwierdzam, że recenzowana rozprawa spełnia wymagania określone w art. 13 ust. 1, Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (tj.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1789, ze zmianami) oraz art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668), jak również zmiany wynikające z Dz.U. 2022 poz. 574, i rekomenduję o przyjęcie jej do dalszego postępowania kwalifikacyjnego i wnoszę o dopuszczenie Pana mgr. Artura Ryszarda Jakubczaka do publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

Marian Kopczewski